

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

BANKŲ PRIEŽIŪRA

BPM MSĮ SREP metodika

2020 m. leidimas

Atnaujinta 2020 m.

Metodikos tobulinimas ir įgyvendinimas BPM

- 2019 m. nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI) didelio prioriteto mažiau svarbioms įstaigoms (MSĮ) taikė MSĮ SREP metodiką, o 15 NKI šią metodiką taikė ir kitoms, ne didelio prioriteto, MSĮ. Kai kurios NKI ją taikė jau 2018 m.
- NKI turėtų plėsti MSĮ SREP metodikos taikymą ne didelio prioriteto MSĮ, kad iki 2020 m. pabaigos visos MSĮ būtų pagal ją įvertintos
- 2020 m. metodika papildyta BKPNR ir IT rizikos vertinimo klausimais pagal EBI gaires ir vadovaujantis BPM priežiūros prioritetais.
- Kelerius ateinančius metus ECB ir NKI toliau tobulins ir vykdys BPM priežiūros institucijų darbuotojams skirtą išsamią mokymo programą

Išorės komunikacija

- Nuo 2018 m. ECB rengia susitikimus su [Europos bankų asociacijomis](#), kad supažindintų jas su bendrais MSĮ SREP metodikos bruožais ir priežiūros lūkesčiais ir sužinotų sektoriaus nuomonę. Ir ateityje ECB reguliariai keisis nuomonėmis su sektoriaus atstovais dėl MSĮ SREP metodikos.

Turinys

- 1 BPM MSĮ SREP. Įvadas
- 2 BPM MSĮ SREP. Metodika
- 3 BPM MSĮ SREP. Didelio prioriteto MSĮ 2018 m. SREP rezultatai
- 4 BPM MSĮ SREP. Skaidrumas ir informavimas

Bendra informacija apie BPM MSĮ SREP

Bendra informacija

- Nacionalinės kompetentingos institucijos (NKI), kaip tiesioginės priežiūros institucijos, yra atsakingos už sprendimus dėl kapitalo, likvidumo ir kokybinių priemonių, taikytinų mažiau svarbioms įstaigoms (MSĮ).
- Darbą pradėję 2015 m., ECB ir NKI kartu parengė bendrą visoms MSĮ taikytiną SREP metodiką, pagrįstą EBI SREP gairėmis, svarbioms įstaigoms skirta metodika ir nacionalinėmis SREP metodikomis.
- Suderintą metodiką NKI pradėjo taikyti laipsniškai 2018 m, o 2020 m. NKI šią metodiką turėtų taikyti jau visoms MSĮ.

- BPM MSĮ SREP yra **testinis procesas**, todėl jo metodika bus toliau plėtojama.

Pagrindiniai BPM MSĮ SREP metodikos principai

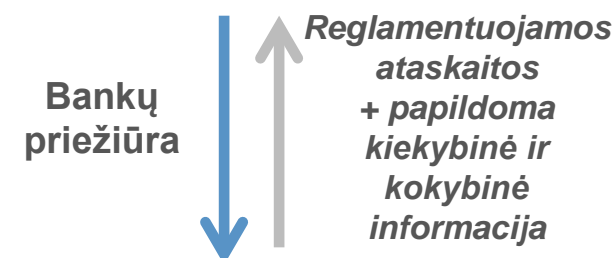
Principai

- Skatinti NKI vykdomų SREP panašėjimą, raginti siekti bent minimalaus SĮ ir MSĮ vertinimo suderinimo lygio ir tęstinumo
- BPM MSĮ SREP metodika parengta pagal BPM metodiką, skirtą SĮ
- Proporcingumas ir lankstumas – atsižvelgiama į MSĮ specifiką
- Atsižvelgiama į nacionalinę specifiką (pvz., apskaitos standartus, teisės aktų reikalavimus)
- Patikimas rizikos vertinimas
 - ✓ Derinami kiekybinis ir kokybinis vertinimai
 - ✓ Įstaigos gyvybingumas vertinamas kompleksiskai, atsižvelgiant į įstaigos specifiką
 - ✓ Į ateitį orientuota perspektyva

NKI ir ECB įgaliojimai

- Dažnas kiekybinės ir kokybinės informacijos teikimas
- Keitimasis nuomonėmis priežiūros klausimais
- Kartu rengiamos rekomendacijos, gairės ir bendro pobūdžio nurodymai
- Kartu rengiama metodika ir politikos pozicija

Tiesioginis ECB įgaliojimas (pvz., išduoti licencijas)

Jei būtina, ECB gali:

- atlikti **patikrinimus vietoje**
- perimti pavienių MSĮ **tiesioginę priežiūrą**

BPM metodika parengta pagal Sąjungos teisę, EBI gaires ir geriausią priežiūros praktiką

SREP pagal KRD IV 97 straipsnį

...kompetentingos valdžios institucijos peržiūri įstaigų taikomą tvarką, strategijas, procesus ir mechanizmus ir įvertina:

- (a) riziką, su kuria įstaigos susiduria arba galėtų susidurti,
- (b) riziką, kurią įstaiga kelia finansų sistemai,
- (c) riziką, nustatytą testuojant nepalankiausiomis sąlygomis, atsižvelgiant į įstaigos veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą.

Taikymo apimtis – KRD IV ir BPM (p) reglamentas

KRD IV 110 straipsnis – NKI, kaip kompetentingos valdžios institucijos, privalo atlikti SREP ir nuspręsti, kokias priežiūros priemones taikyti MSĮ atsižvelgiant į taikymo lygį. NKI turėtų tai daryti taikydamos metodiką, nekeičiančią nacionalinės teisės aktų nuostatų.

BPM pagrindų reglamento 39 straipsnyje nustatyti kriterijai ir taisyklės, pagal kuriuos kredito įstaigos skirstomos į svarbias (SI) ir mažiau svarbias (MSI). Priklausomai nuo kategorijos, įstaigą tiesiogiai prižiūri arba ECB, arba NKI.

EBI gairės

Gairės dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP) tvarkos ir metodikos (EBA/GL/2018/03), kt.

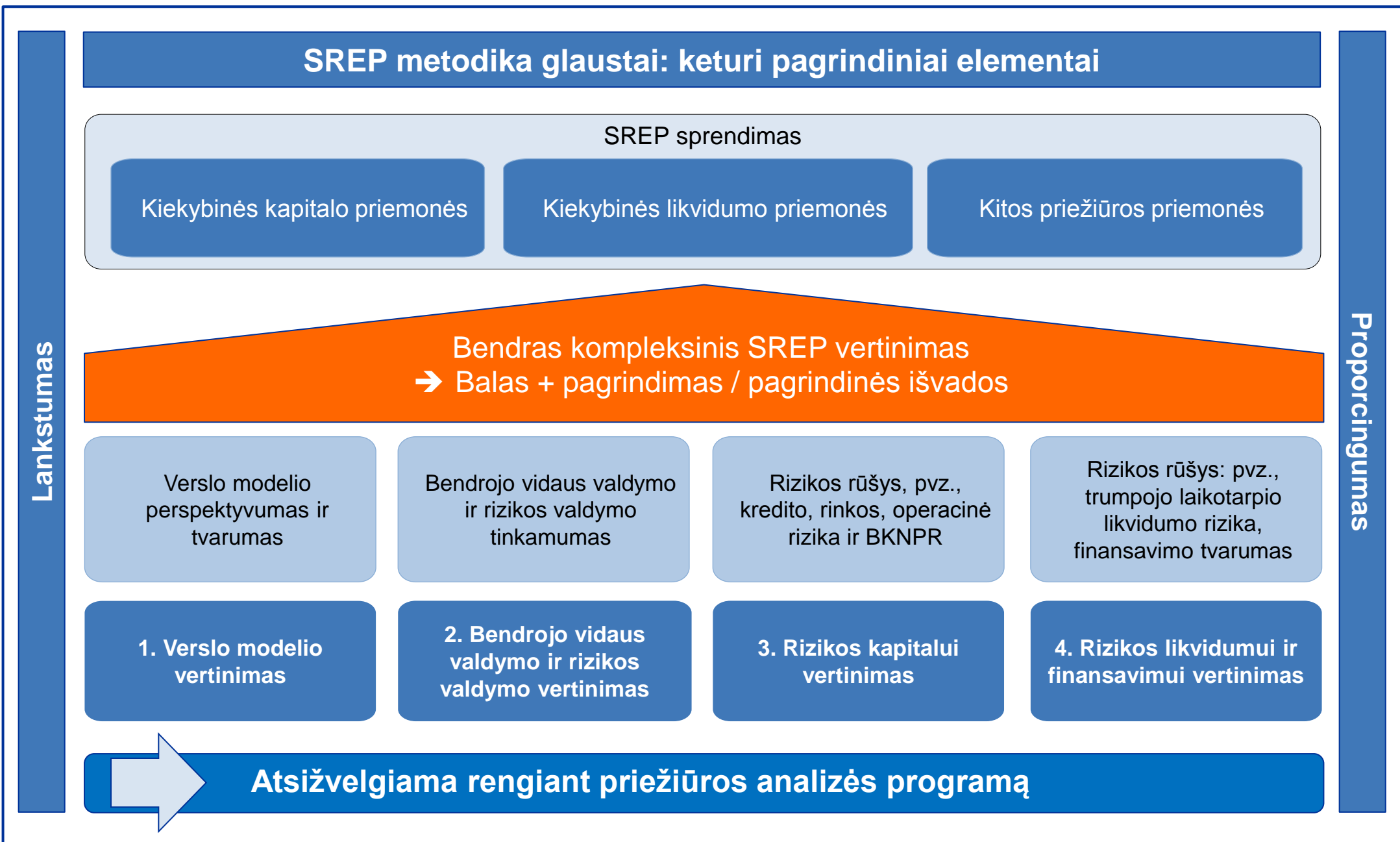
Bazelio bankų priežiūros komiteto ir Finansinio stabilumo tarybos principai

Turinys

- 1 BPM MSĮ SREP. Įvadas
- 2 BPM MSĮ SREP. Metodika
- 3 BPM MSĮ SREP. Didelio prioriteto MSĮ 2018 m. SREP rezultatai
- 4 BPM MSĮ SREP. Skaidrumas ir informavimas

Išlaikyti SSM SREP metodikos struktūriniai elementai ir pagrindinės dalys

Proporcingumas

- Minimalaus priežiūrinio kišimosi modelis, pagrįstas BPM taikoma pirmenybės teikimo pagal svarbą metodika, pagal kurią MSĮ skirstomos į **didelio prioriteto** arba **nedidelio prioriteto** įstaigas, priklausomai nuo jų rizikos profilio ir galimo poveikio savo šalies finansų sistemai.
- Šis suskirstymas į kategorijas padeda NKI nuspręsti, kokio **intensyvumo** SREP vertinimą atlikti (kokiu dažniu, mastu ir kokio išsamumo), kokius nustatyti **priežiūrinius lūkesčius**, kokios **informacijos reikalauti**, kt.

Pavyzdžiai

Vertinimo intensyvumas

- Didelio prioriteto MSĮ – metinis **išsamus** SREP vertinimas, nedidelio prioriteto MSĮ – rečiau atliekamas vertinimas; visoms MSĮ: metinis SREP rezultatų **atnaujinimas**.
- Kiekvienos MSĮ rizikos (sub)kategorijos vertinamos, tik jeigu toks vertinimas laikomas **būtinu**.

Priežiūriniai lūkesčiai

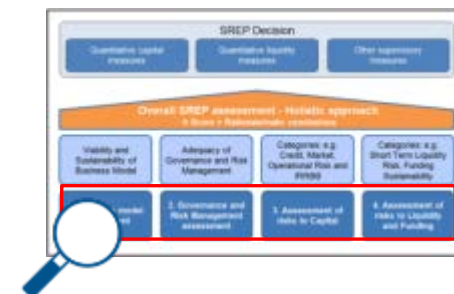
- Pavyzdžiui, priklausomai nuo įstaigos ir jos veiklos pobūdžio, dydžio ir sudėtingumo, rizikos valdymo metodikos ir procesai (ypač nedidelio prioriteto MSĮ atveju) gali būti **mažiau** sudėtingi.

Informacijos poreikiai

- Metodika priderinta prie MSĮ nustatytų ataskaitų, pvz., FINREP, teikimo reikalavimų (palyginti su SĮ FINREP, MSĮ FINREP apimtis yra **gerokai mažesnė**). Atitinkamai kalibruojama ir visa kita NKI turima priežiūrinė informacija.

2. BPM SREP metodika mažiau svarbioms įstaigoms – Metodika

Visi keturi SREP elementai grindžiami bendrais patikimą rizikos vertinimą užtikrinančiais principais

Nenutrūkstamas visų keturių elementų rizikos vertinimas – trys etapai

1 etapas. Duomenų rinkimas

- Pagrindiniai šaltiniai:
- reglamentuojamas informacijos teikimas
 - kiti dokumentai

2 etapas. Automatiškai skiriamas bazinis balas

- Rizikos lygio vertinimas balu
- Oficialus atitikties rizikos kontrolės reikalavimams tikrinimas

3 etapas. Priežiūrinė nuomonė

Koregavimai atsižvelgiant į papildomus veiksnius ir banko specifiką bei sudėtingumą

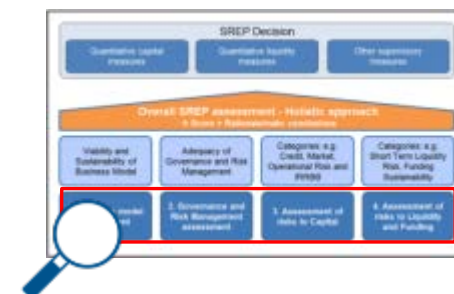
Rizikos lygis (RL) ir rizikos kontrolė (RK)

	1. Verslo modelis	2. Bendrasis vidaus ir rizikos valdymas (RV)	3. Rizikos kapitalui vertinimas	4. Rizikos likvidumui vertinimas
RL	✓	netaikoma	✓	✓
RK	netaikoma	✓	✓	✓

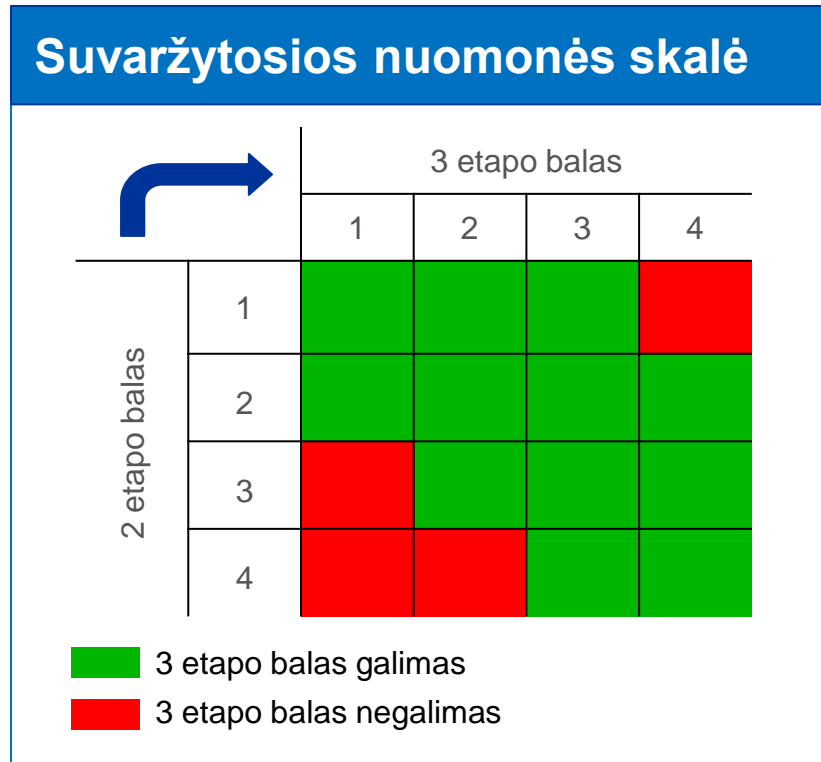
Bendras balas (RL + RK)

netaikoma

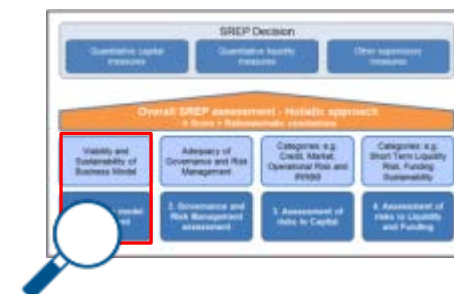
Suvaržytosios nuomonės principas

- Lankstumas vertinant pagal keturių balų skalę – atsižvelgiant į priežiūrinę nuomonę, 2 etapo rezultatas gali būti pagerinamas vienu arba pabloginamas dviem punktais.
- Sukuriama pusiausvyra tarp:
 - ✓ bendros procedūros, kuria užtikrinamas nuoseklumas visose MSĮ ir nustatoma bazinė reikšmė,
 - ✓ būtinos priežiūrinės nuomonės, kai atsižvelgiama į įstaigos specifiką ir sudėtingumą.
- Rezultatas gali būti arba pagerinamas, arba pabloginamas; visi koregavimai turi būti registruojami.
- Nukrypti nuo suvaržytosios nuomonės galima tik pagrįstais atvejais, o nukrypimai (pavyzdžiui, dėl duomenų kokybės) turėtų būti išimtis, bet ne taisyklė.

1 elementas – Verslo modelio vertinimas

Verslo modelio vertinimas susideda iš:

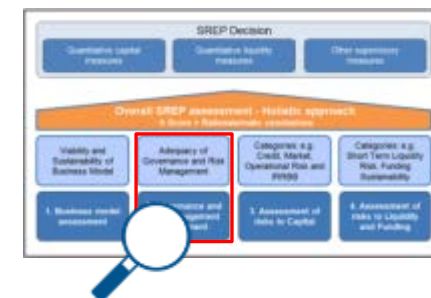
Vertinamų verslo modelių pavyzdžiai

- tradicinis bankas
- didmeninės bankininkystės veikla užsiimantis bankas
- specializuotas bankas
- centrinis taupomasis / kooperatinis bankas
- investicijų bankas
- finansų rinkos infrastruktūra

Svarbiausių klausimų pavyzdžiai

- Ar priežiūros institucijos požiūriu įstaiga pajėgi uždirbti pakankamą grąžą per artimiausius 12 mėnesių?
- Ar įstaigos strategijoje numatyti pajėgumai įveikti jos gyvybingumui galinčias kilti grėsmes?
- Ar įstaiga tikisi uždirbti pelno vidutiniu / ilguoju laikotarpiu?
- Ar įstaigos sudarytos prielaidos dėl strategijos ir prognozių yra nuoseklios ir tikėtinos?

2 elementas – Bendrasis vidaus ir rizikos valdymas

Vertinimo sritys

- Bendrojo vidaus valdymo sistema (įskaitant svarbiausias kontrolės funkcijas, pvz., rizikos valdymą, vidaus auditą, atitikties kontrolę)
- Rizikos valdymo sistema ir rizikos kultūra
- Rizikos infrastruktūra, vidaus duomenys ir atskaitomybė
- Darbo užmokesčio politika ir praktika

Rizikos kontrolės vertinimas

- Tikrinama atitiktis į nacionalinę teisę perkeltoms KRD nuostatomis
- Konkrečiai analizuojama, pavyzdžiui:
 - ✓ organizacinė struktūra,
 - ✓ vidaus auditas,
 - ✓ atitiktis,
 - ✓ darbo užmokestis,
 - ✓ norima prisiimti rizika,
 - ✓ rizikos infrastruktūra,
 - ✓ atskaitomybė.

Priežiūrinė nuomonė

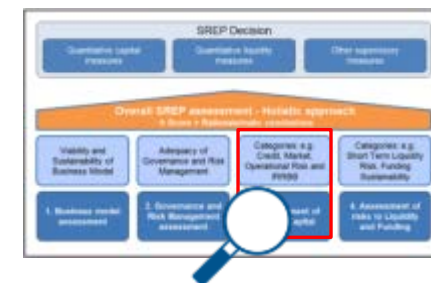
- Išsami analizė
- 2 etapo vertinimo koregavimas, atsižvelgiant į banko specifiką

Dviejų svarbiausių vertinimo klausimų

pavyzdžiai

- Ar yra pagal hierarchiją ir funkcijas atskiras už atitikties kontrolę atsakingas padalinys, kurio veikla nepriklauso nuo jokių su komercine veikla susijusių įsipareigojimų?
- Ar nustatyta tvarka, kuria būtų užtikrinama, kad aukštesnio rango vadovai galėtų veiksmingai valdyti ir, pavyzdžiui, prireikus laiku sumažinti reikšmingas nepalankias rizikingas pozicijas, ypač tas, kurios yra arti nustatytos norimos prisiimti rizikos ribos arba ją viršija?

3 elementas – Rizika kapitalui

Vertinimas trimis skirtingais aspektais

1 aspektas. Priežiūrinė perspektyva

- Kiekviena su kapitalu susijusi rizikos kategorija vertinama (skiriant balą) atskirai trimis etapais.
- Priklausomai nuo rizikos reikšmingumo, išskiriamos šios keturios su kapitalu susijusios rizikos kategorijos:
 - ✓ kredito rizika,
 - ✓ rinkos rizika,
 - ✓ BKNR (angl. IRRBB),
 - ✓ operacinė rizika.

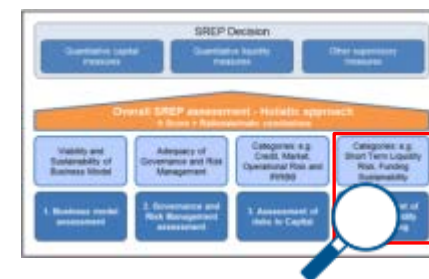
2 aspektas. Banko perspektyva

- NKI renka informaciją apie ICAAP vadovaudamosi EBI gairėmis ir nacionalinės teisės aktais.
- ICAAP patikimumo vertinimo objektai:
 - ✓ ICAAP valdymas,
 - ✓ kapitalo planavimas,
 - ✓ scenarijaus sukūrimas ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis,
 - ✓ vidaus kontrolė, nepriklausoma peržiūra ir ICAAP dokumentų rengimas,
 - ✓ duomenys ir infrastruktūra,
 - ✓ informacijos apie riziką surinkimas, valdymas ir sumavimas.
- Jei ICAAP duomenys patikimi, nuo jų turėtų būti pradėtas SREP kapitalo kiekybinis vertinimas 2-uoju aspektu.
- NKI gali atlikti įstaigos kapitalo kiekybinį vertinimą taikydamos nacionalinius metodus.

3 aspektas. Į ateitį orientuota perspektyva

- NKI gali pasirinkti, ar testavimą nepalankiausiomis sąlygomis vykdyti pagal principą „iš viršaus į apačią“ (angl. *top-down*) ar pagal principą „iš apačios į viršų“ (angl. *bottom-up*), ar derinti abu principus.
- Turėtų būti pasirenkamas metodas, kuriuo tenkinami minimalūs kokybės užtikrinimo reikalavimai.
- Pasirinktus scenarijus NKI gali paversti nepalankiausių sąlygų scenarijais.

4 elementas – Rizika likvidumui

Vertinimas trimis skirtingais aspektais

1 aspektas. Priežiūrinė perspektyva

- Kiekviena su likvidumu susijusi rizikos kategorija vertinama (skiriant balą) atskirai trimis etapais.
- Su likvidumu susijusios dvi rizikos kategorijos:
 - ✓ trumpalaikio likvidumo
 - ✓ finansavimo tvarumo

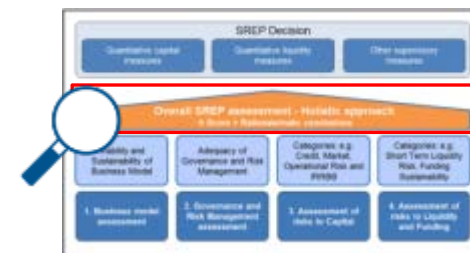
2 aspektas. Banko perspektyva

- NKI renka informaciją apie ILAAP vadovaudamasi EBI gairėmis ir nacionalinės teisės aktais.
- ILAAP patikimumo vertinimo objektai:
 - ✓ ILAAP valdymas,
 - ✓ finansavimo strategija ir likvidumo planavimas,
 - ✓ scenarijaus sukūrimas, testavimas nepalankiausiomis sąlygomis ir finansavimo nenumatytų įvykių atveju planas,
 - ✓ vidaus kontrolė, nepriklausoma peržiūra ir ILAAP dokumentų rengimas,
 - ✓ duomenys ir infrastruktūra,
 - ✓ informacijos apie riziką surinkimas, valdymas ir sumavimas.
- NKI gali atlikti įstaigos likvidumo poreikio vertinimą taikydamos nacionalinius metodus.

3 aspektas. Į ateitį orientuota perspektyva

- Vertinimas atliekamas taikant testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pagal principą „iš viršaus į apačią“ metodą, remiantis rizikos ribojimo tikslais teikiamomis ataskaitomis (COREP).
- Pavyzdžiai:
 - ✓ padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis didesnis negu teisės aktuose nustatytas minimumas,
 - ✓ konkretus minimalus „išgyvenimo“ laikotarpis,
 - ✓ minimalus likvidusis turtas.

Bendras SREP vertinimas

- Gaunamas sintetinis įstaigos rizikos profilio vaizdas:
 - ✓ jis grindžiamas visų keturių elementų vertinimu,
 - ✓ pradžioje visi keturi SREP elementai laikomi vienodai svarbiais.
- Atsižvelgiama į:
 - ✓ įstaigos kapitalo / likvidumo planavimą, kad būtų užtikrintai judama link visiško KRD IV / KRR įgyvendinimo,
 - ✓ palyginimą su panašiomis įstaigomis,
 - ✓ bendrą kontekstą, kuriame įstaiga vykdo veiklą.

Pagal EBI SREP gaires (13 lentelė, p. 184–185), bendras SREP balas rodo, kaip priežiūros institucija bendrai vertina įstaigos gyvybingumą: didesni balai rodo padidėjusią riziką įstaigos gyvybingumui, kylančią iš vienos ar kelių jos rizikos profilio savybių, pavyzdžiui, verslo modelio, vidaus bendrojo valdymo tvarkos, mokumo ar likvidumo pozicijos rizikos.

Įstaigos rizikos pobūdis visada yra **įvairiapusis**, daug rizikos veiksnių yra **tarpusavyje susiję**.

SREP sprendimus priima tiesiogiai už MSĮ priežiūrą atsakingos NKI.

Konkrečiai įstaigai skirtame NKI parengtame SREP sprendime gali būti nustatyti:

Nuosavų lėšų reikalavimai

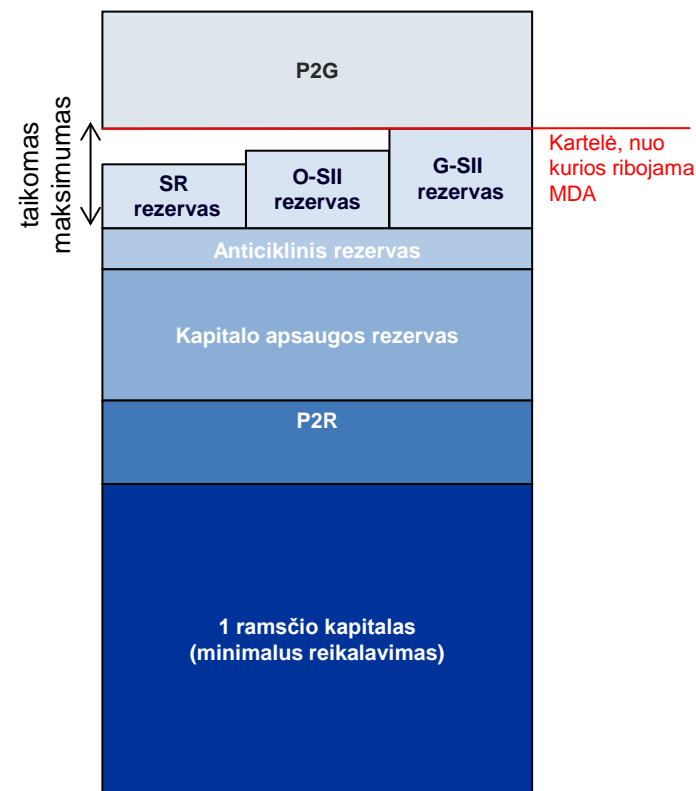
- Bendri SREP kapitalo reikalavimai susideda iš minimalaus nuosavų lėšų reikalavimo (8 %) ir papildomo nuosavų lėšų reikalavimo (P2R)
- Jungtinio rezervo reikalavimas (CBR)

Kiekybiniai likvidumo reikalavimai

- Didesnis padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis negu teisės aktuose nustatytas minimumas
- Ilgesni „išgyvenimo“ laikotarpiai
- Kitos priemonės

Kitos, kokybinės, priežiūros priemonės

- Papildomos priežiūros priemonės, pvz., veiklos apribojimas, reikalavimas sumažinti riziką ir papildomo arba dažnesnio ataskaitų teikimo reikalavimas
- NKI turėtų iki 2021m. pradėti taikyti P2G (angl. *Pillar 2 guidance*) vadovaudamosi patikslintomis EBI gairėmis dėl SREP.

Tolesni veiksmai

Tolesnis metodikos plėtojimas

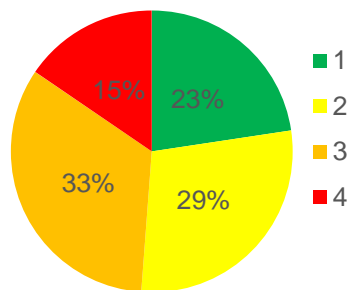
- SREP metodikos tikslas – rasti pusiausvyrą tarp pageidaujamo stabilumo lygio ir poreikio įgyvendinti patobulinimus dėl tęstinių reguliavimo ir priežiūros sistemų pakeitimų.
- Metodikoje taip pat atsižvelgiama į BPM priežiūros institucijų išsakytus komentarus ir ECB paskelbtus BPM priežiūros prioritetus.
- Todėl ECB kartu su NKI toliau tobulins SREP metodiką (pvz., rizikos vertinimo sistemų, ICAAP / ILAAP ir proporcingumo principo taikymu mažų ir nesudėtingą veiklą vykdančių įstaigų atžvilgiu).

Turinys

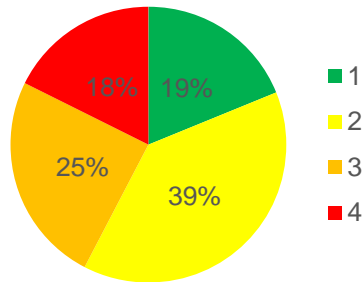
- 1 BPM MSĮ SREP. Įvadas
- 2 BPM MSĮ SREP. Metodika
- 3 BPM MSĮ SREP. Didelio prioriteto MSĮ 2018 m. SREP rezultatai
- 4 BPM MSĮ SREP. Skaidrumas ir informavimas

Didelio prioriteto MSĮ SREP balų pasiskirstymas pagal rizikos kategoriją

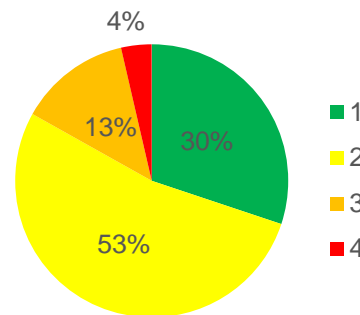
Verslo modelių ir pelningumo rizika

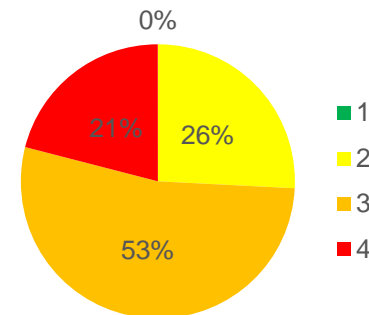
Kredito rizika

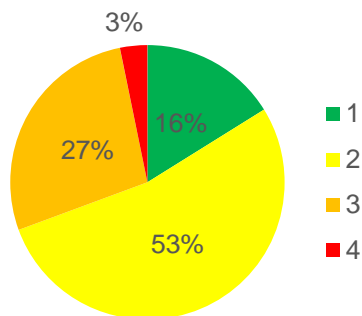
Rinkos rizika

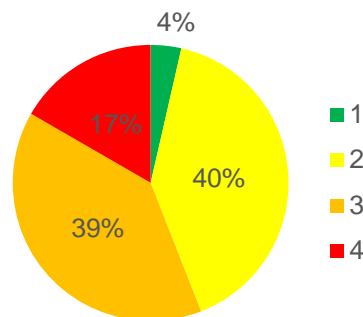
Operacinė rizika

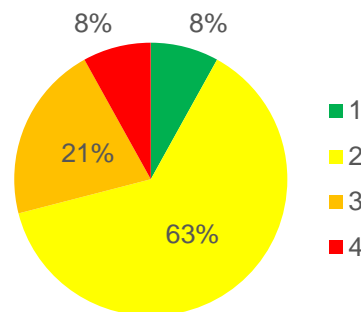
Bankinės knygos palūkanų normos rizika

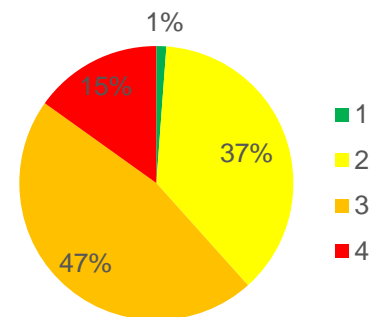
Vidaus valdymo ir rizikos valdymo rizika

Likvidumo ir finansavimo tvarumo rizika

Bendras SREP balas

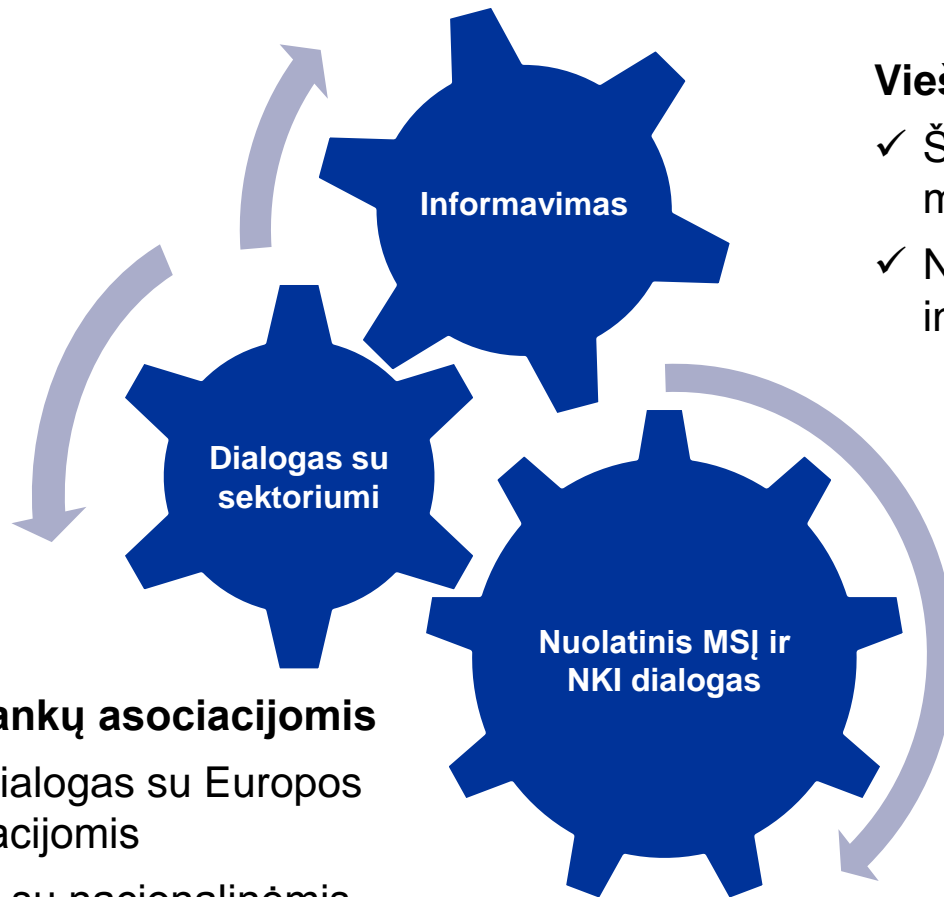
Bendro SREP balo pasiskirstymas rodo didelio prioriteto MSĮ silpnąsias vietas, ypač:

- pelningumo srityje – šiuo klausimu bankai vis dar patiria didelių sunkumų, ypač atsižvelgiant į mažų palūkanų normų aplinką;
- kredito rizikos srityje – neveiksnių paskolų lygis mažėja, bet tebėra gana aukštas;
- operacinės rizikos srityje – vis dar kyla sunkumų dėl skaitmeninimo, IT rizikos, sukčiavimo ir kt.
- vidaus valdymo ir rizikos valdymo srityje.

Toks balų pasiskirstymas rodo ir tai, kad didelio prioriteto MSĮ būdinga didelė rizika ir (arba) poveikis – būtent todėl jos taip vadinamos ir todėl jas NKI ir ECB atidžiai prižiūri.

Turinys

- 1 BPM MSĮ SREP. Įvadas
- 2 BPM MSĮ SREP. Metodika
- 3 BPM MSĮ SREP. Didelio prioriteto MSĮ 2018 m. SREP rezultatai
- 4 BPM MSĮ SREP. Skaidrumas ir informavimas

Viešai skelbiama informacija

- ✓ Ši pateiktis (skirta padėti rinkai geriau suprasti mažiau svarbių įstaigų SREP procesą)
- ✓ Nacionalinės teisės reikalavimai ir informacijos atskleidimas

Dialogas su bankų asociacijomis

- ✓ ECB ir NKI dialogas su Europos bankų asociacijomis
- ✓ NKI dialogas su nacionalinėmis bankų asociacijomis

Priežiūrinis NKI ir MSĮ dialogas

- ✓ NKI ir MSĮ atstovų susitikimai
- ✓ NKI priimti SREP sprendimai (teisė būti išklausytam)

Siekiame, kad bankai turėtų:

- ✓ žinių, reikalingų norint suprasti metodiką ir įvertinti riziką bei imtis tinkamų priemonių tobulėti;
- ✓ užtikrintumo, reikalingo planuojant kapitalą.